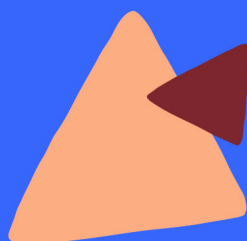


Manuál

k třídnímu plánování
v předškolním vzdělávání



Manuál

k třídnímu plánování
v předškolním vzdělávání

Autorský kolektiv:

© Národní pedagogický institut ČR

ISBN

Obsah

Plánování ve třídě mateřské školy	4
Úvod do plánování na úrovni třídy	4
Individualizace jako východisko pro plánování ve třídě	4
Proces plánování ve třídě	5
Pravidla pro plánování obsahu vzdělávání ve třídě	5
Záznam třídního plánování	5
Plánování s dětmi	6
Závěr	6

Plánování ve třídě mateřské školy

Úvod do plánování na úrovni třídy

Školní vzdělávací program (ŠVP) je společným východiskem pro práci učitelů v jednotlivých třídách. Na jeho základě a v souladu s ním učitelé (v celém dokumentu je použit pojem učitelé v souladu se školským zákonem, pojem zahrnuje učitelky i učitele mateřských škol) plánují vzdělávací témata tak, aby svým obsahem odpovídala věku, možnostem, zájmům a potřebám dětí v konkrétní třídě. Učitelé plánují průběžně, své plány operativně dotvářejí. Plánování je dokladem jejich systematické práce, mělo by být realizováno ve spolupráci obou učitelů ve třídě. Je důležité, aby při plánování i následné realizaci vzdělávání zohledňovali vzdělávací strategie, podmínky vzdělávání a vzdělávací obsah popsany v ŠVP. Tím podporují rozvoj klíčových kompetencí a základních gramotností i naplňování očekávaných výsledků učení (OVU) vzdělávacích oblastí.

Plánování by mělo vést učitele k tomu, aby pracovali cílevědomě a systematicky, ale zároveň flexibilně. Měli by neustále konfrontovat plán s jeho realizací (tedy porovnávat, vyhodnocovat, evaluovat), ale nemusí se ho celou dobu striktně držet. Mohou využívat příležitostí, které se neočekávaně naskytou a které dovolují uplatňovat situační učení. Mohou pružně zařazovat i zcela jinou nabídku, než měli naplánovanou. Takovou, která právě v tom kterém okamžiku děti přirozeně osloví a zaujme. Není nutné zrealizovat všechny naplánované činnosti či témata. To, co se v daný okamžik nehodí, byť je naplánováno, lze přesunout na vhodnější dobu či do jiného tématu, a zároveň nemusí být využito vůbec.

Učitelé by měli pracovat pružně a volně i s časem, který si pro dané téma naplánovali. Čas je jen orientační, doba trvání tématu je přizpůsobována potřebám dětí. Jeho realizaci lze dle potřeby prodloužit, či naopak zkrátit.

Z textu RVP PV vyplývá, že za plánování na úrovni třídy zodpovídají učitelé. Do plánování témat a vzdělávací nabídky se zapojuje rovněž asistent pedagoga i děti.

Individualizace jako východisko pro plánování ve třídě

Základem pro třídní plánování jsou poznatky o dětech, s nimiž učitelé pracují. Od jejich potřeb, zájmů a schopností odvíjejí přípravu vzdělávací nabídky a prostředí.

Přestože je plánování na úrovni třídy velmi svobodné, jeho důležitým východiskem je, že učitelé dobře rozumí nejen ŠVP, ale orientují se i v RVP PV, rozumí souvislostem. To všechno jim umožňuje volit odpovídající přístupy a vzdělávací strategie, které do plánování promítají.

Proces plánování ve třídě

Plánování ve třídě představuje přípravu učitelů na realizaci vzdělávací práce s konkrétní skupinou dětí. Jedná se o otevřený proces. Učitelé jej tvoří dle postupu ve vzdělávání dětí a s jejich spoluúčastí. Je žádoucí, aby při plánování ve třídě využívali aktuálních vzdělávacích příležitostí, stavěli při plánování na výsledcích průběžného pedagogického diagnostikování a v nabídce vzdělávání důsledně zohledňovali zkušenosti, individuální zájmy a potřeby dětí, které do plánování zapojují.

Třídní plánování koresponduje s integrovanými bloky v ŠVP či s tématy navrženými na úrovni třídy. Jednotlivá témata a s nimi související vzdělávací nabídku plánují učitelé ve spolupráci s dětmi postupně. Mít před začátkem školního roku podrobně zpracované plány jednotlivých témat dopředu (ve chvíli, kdy neznáme děti, pro které jsme vzdělávací nabídku vytvořili) by bylo velkou překážkou individualizace vzdělávání a zbytečnou prací.

Pravidla pro plánování obsahu vzdělávání ve třídě

V ŠVP je popsáno, jakým způsobem budou učitelé pracovat se vzdělávacím obsahem a jaké vzdělávací strategie k rozvoji klíčových kompetencí a základních gramotností budou volit na úrovni třídy. Součástí popisu je i způsob plánování, který budou ve třídách uplatňovat. Ten může být pro všechny třídy mateřské školy společný nebo se může s ohledem na potřeby učitelů v jednotlivých třídách lišit. Je důležité, aby spolu učitelé jedné třídy a asistent pedagoga při plánování vzdělávací nabídky spolupracovali, navazovali na sebe, čemuž přispívá nejen jejich společné plánování, ale i jeho sjednocená forma.

Záznam třídního plánování

Materiály, které si učitelé v souvislosti s plánováním ve třídě vytvářejí, jsou svojí povahou pracovní, a tedy neveřejné. Pravidla pro jejich formu, podobu či rozsah jsou v kompetenci školy, která si je definuje v ŠVP. Mohou mít papírovou i elektronickou podobu. V posledních letech se čím dál více osvědčuje elektronická podoba ve sdíleném prostředí, do něhož mají přístup všichni, kdo se na plánování podílejí, své náměty mohou v rámci plánování zapisovat i díky vzdálenému přístupu.

Nejčastěji se v praxi pro záznam plánů používají grafické matice zpracované ve formě tabulek, organizérů, harmonogramů, myšlenkové mapy. Vytvořili-li si učitelé dle způsobu své práce vlastní šablonu pro plánování, rozumí její podstatě, orientují se v ní, je jim při plánování a následné realizaci užitečným pomocníkem.

Důležité je přistupovat k plánování tak, aby jeho samotná forma nebyla pro učitele příliš zatěžující z hlediska administrativy, nezatěžovala je přílišným psaním. Je vyhovující nastínit si téma jen v několika bodech a mít možnost je rozvíjet a dotvářet průběžně podle postupu ve vzdělávání dětí, pracovat s ním volně podle toho, jak se bude situace vyvíjet (jak budou reagovat a spolupracovat děti, jaké příležitosti se naskytanou apod.).

Plánování s dětmi

Přizpůsobení vzdělávací nabídky potřebám, zkušenostem a zájmům dětí zajišťují učitelé nejen díky cílenému pozorování, ale také tím, že do plánování a průběžné evaluace zapojují přímo děti samotné. Na základě podnětů od dětí reagují a vzdělávací nabídku upravují.

Ať už téma navrhly děti, nebo jej přinesli učitelé, přichází na počátku každého tématu fáze, kdy učitelé zjišťují, co už děti o tématu vědí, co by je zajímalo, chtěly by v rámci tématu zažít. Sbírají od nich konkrétní náměty, které následně promítají do plánu vzdělávací nabídky.

Závěr

Nenašli jste v Manuálu odpovědi na všechny vaše otázky? Kontaktujte nás.

Konzultační centrum NPI

kc.rvp.cz



Vše k revizi RVP PV

revize.rvp.cz/pv





Národní pedagogický institut České republiky
www.npi.cz